Rådets slutsatser av den 26 november 2009 om fortbildning för lärare och skolledare

(2009/C 302/04)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT FÖLJANDE,

SOM BEAKTAR

1. slutsatserna från Europeiska rådet i Lissabon den 23–24 mars 2000, där det framhölls att det för Europas plats i kunskapsekonomin var av yttersta vikt att satsa på människorna och där medlemsstaterna uppmanades att vidta åtgärder för att undanröja hinder för lärares rörlighet och för att locka till sig goda lärarkrafter, ([1])

2. mål 1.1 i arbetsprogrammet *Utbildning 2010*, där man framhåller vikten av att locka till sig och behålla välutbildade och motiverade människor inom läraryrket, att fastställa de färdigheter som lärare måste ha för att uppfylla samhällets föränderliga behov, att skapa förutsättningar för att ge lärare stöd genom grundläggande utbildning och fortbildning och att till utbildningsområdet värva personer med yrkeserfarenhet på andra områden ([2]),

3. rådets resolution av den 27 juni 2002 om livslångt lärande, där medlemsstaterna uppmanades att förbättra utbildningen för lärare inom det livslånga lärandet så att de får de färdigheter som är nödvändiga för kunskapssamhället ([3]),

4. rådets och kommissionens gemensamma delrapport av den 26 februari 2004 om vilka framsteg som har gjorts med att uppfylla Lissabonmålen på utbildningsområdet ([4]), där man prioriterade utvecklingen av gemensamma europeiska principer för de kunskaper och kvalifikationer som lärare behöver för att fullgöra sin föränderliga roll i kunskapssamhället ([5]),

5. rådets och kommissionens gemensamma lägesrapport av den 23 februari 2006 om genomförandet av arbetsprogrammet *Utbildning 2010*, där man framhöll att investeringar i utbildning av lärare/utbildare samt en förstärkning av ledningen för utbildningsinstitut är mycket viktiga för att förbättra utbildningssystemens effektivitet ([6]),

6. slutsatserna av den 14 november 2006 från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om effektiv och rättvis utbildning, där det konstaterades att motivationen, yrkeskunnandet och kompetensen hos lärare, instruktörer och annan utbildningspersonal, liksom hos personal som arbetar med vägledning och välfärdsarbete samt kvaliteten på skolledarskapet är viktiga faktorer för att uppnå utbildningsresultat av hög kvalitet och att lärarnas insatser bör stödjas genom fortlöpande kompetensutveckling,

7. slutsatserna av den 14 november 2006 från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om de framtida prioriteringarna för ett närmare europeiskt samarbete i fråga om yrkesutbildning, där nödvändigheten av högt kvalificerade lärare och utbildare med ansvar för den fortlöpande yrkesutvecklingen framhölls ([7]),

8. Europaparlamentets och rådets beslut nr 1720/2006/EG av den 15 november 2006 om inrättande av ett handlingsprogram för livslångt lärande, som inbegriper det särskilda målet att höja kvaliteten och den europeiska dimensionen i lärarutbildningen och som stöder rörlighet för lärare och övrig undervisande personal ([8]),

9. Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 18 december 2006 om nyckelkompetenser för livslångt lärande ([9]), i vilken kunskaper, färdigheter och attityder som alla individer behöver för personlig utveckling och utveckling, aktivt medborgarskap, social integration och sysselsättning, och som på grund av sin övergripande karaktär innebär mer samarbete och lagarbete mellan lärare, samt en inställning till undervisning som går utöver de traditionella ämnesgränserna,

10. rådets slutsatser av den 25 maj 2007 om en enhetlig ram för indikatorer och referensvärden för att mäta de framsteg som gjorts avseende Lissabonmålen för utbildning, där man uppmanade till ett fortsatt utarbetande av en indikator för kompetensutveckling för lärare ([10]),

11. slutsatserna från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet den 21 november 2008, om rörlighet för ungdomar där medlemsstaterna

([1]) *Bättre utbildning för lärare och utbildare* – SN 100/1/00 REV 1.
([2]) EGT C 142, 14.6.2002.
([3]) EGT C 163, 9.7.2002.
([4]) 6905/04.
([5]) Bilagorna I och II till dok. 12414/07 ADD 1.
([6]) EUT C 79, 1.4.2006.
([7]) EUT C 298, 8.12.2006.
([8]) EUT L 327, 24.11.2006.
([9]) EUT L 394, 30.12.2006.
([10]) EUT C 311, 21.12.2007.

uppmanades att arbeta för att nå målet om att öka rörligheten för lärare och övrig undervisande personal [1],

12. rådets slutsatser av den 12 maj 2009 om en strategisk ram för europeiskt utbildningssamarbete [2], där man rekommenderar en gradvis utvidgning av lärares och lärarutbildares rörlighet så att inlärningsperioder utomlands görs till regel snarare än undantag, där man som en av prioriteringarna under den första arbetscykeln fastställer behovet av att fokusera på kvaliteten i grundutbildningen och stöd i början av karriären för nya lärare och på att öka kvaliteten när det gäller möjligheterna till kontinuerlig fortbildning och yrkesutveckling för lärare, utbildare och andra berörda i ledarskap eller handledning och där kommissionen uppmanas att undersöka om det är möjligt att inbegripa rörlighet för lärare i alla kommande förslag om ett riktmärke för rörlighet,

och SOM SÄRSKILT ERINRAR OM

1. slutsatserna från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet den 15 november 2007 om bättre utbildning för lärare [3], där man enades om att sträva efter att se till att lärare under hela sin karriär uppmuntras och ges stöd att vid behov fortsätta att skaffa sig nya kunskaper, färdigheter och ny kompetens och se till att lärare i ledande ställning har tillgång till högkvalitativ utbildning för förvaltning och ledning av en skola,

2. slutsatserna från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet av den 21 november 2008 om att förbereda unga inför 2000-talet [4], där medlemsstaterna uppmanades att – vid uppföljningen av ovannämnda slutsatser om förbättrad kvalitet på lärarutbildningen – inrikta samarbetet på att ge alla nya lärare möjlighet att dra nytta av strukturerade stödprogram i början av karriären, förbättra utbudet och kvaliteten på fortbildningsprogram för lärare och antalet deltagare i dessa program samt förbättra rekryteringen och utbildningen av skolledare,

BEKRÄFTAR att

även om utbildningssystemens organisation och innehåll faller under de enskilda medlemsstaternas ansvar, kan samarbete på europeisk nivå genom den öppna samordningsmetoden, tillsammans med effektiv användning av gemenskapsprogram, bidra till att utveckla kvalitativ utbildning genom att stödja och komplettera de åtgärder som vidtas på nationell nivå och hjälpa medlemsstaterna att gripa sig an gemensamma utmaningar,

ÄR MEDVETET OM att

1. lärarnas kunskaper, färdigheter och engagemang [5] samt skolledningens kvalitet är de viktigaste faktorerna för att uppnå utbildningsresultat av hög kvalitet; god pedagogik och förmåga att inspirera alla elever att göra sitt bästa kan ha en varaktig positiv återverkan på ungdomars framtid; det är därför synnerligen viktigt att inte bara garantera att de som rekryteras till tjänster som lärare och skolledare har bästa kompetens och är väl skickade för de uppgifter de ska fullgöra, utan även att tillhandahålla grundutbildning av högsta standard och kontinuerlig fortbildning för lärarpersonal på alla nivåer; detta kommer i sin tur att bidra till att höja såväl yrkets status som attraktionskraft,

2. utbildningsprogram för lärare, som är synnerligen viktiga faktorer både för att lärare och skolledare ska kunna förbereda sig på sina uppgifter och för att säkerställa lärares och skolledares kontinuerliga fortbildning, måste vara av hög kvalitet, motsvara lärarnas och skolledarnas behov och grunda sig på en välavvägd kombination av solid akademisk forskning och omfattande praktisk erfarenhet; det är viktigt att grundläggande lärarutbildning, stöd i början av karriären (introduktionshandledning [6]) och kontinuerlig fortbildning hanteras som en sammanhängande helhet,

3. en ny lärares första tjänst efter genomförd grundläggande lärarutbildning har särskild betydelse för hans/hennes motivation, prestation och yrkesmässiga utveckling; nyutexaminerade lärare kan ha svårigheter att anpassa sig till skolans verklighet och tillämpa vad de lärt sig under den grundläggande lärarutbildningen; i slutändan är det också många av dem som överger lärarkarriären till betydande kostnad för både dem själva och samhället; omfattande nationella och internationella forskningsresultat visar dock att strukturerade stödprogram för alla nya lärare kan minska detta fenomen, de kan även vara av nytta för lärare som återvänder till yrket,

4. inga kurser under den inledande lärarutbildningen, hur utmärkta de än, kan ge lärarna all den kompetens de kommer att behöva under sin karriär; kraven på läraryrket utvecklas snabbt och medför behov av nya metoder; för kunna undervisa verkligt effektivt och anpassa sig till elevernas föränderliga behov i en värld med snabba sociala, kulturella, ekonomiska och tekniska förändringar, måste lärarna själva reflektera över sina egna behov av lärande inom ramen för den egna speciella skolmiljön och ta ett större ansvar för sitt eget livslånga lärande som ett sätt att uppdatera och utveckla sina

[1] EUT C 320, 16.12.2008.
[2] EUT C 119, 28.5.2009.
[3] EUT C 300, 12.12.2007.
[4] EUT C 319, 13.12.2008.

[5] I dessa slutsatser avses med *lärare* en person som är erkänd som lärare (eller liknande) enligt lagstiftning och praxis i en medlemsstat. Det täcker den specifika situationen för lärare inom yrkesutbildning men inbegriper inte personer som är anställda utanför det formella utbildningssystemet, eftersom deras uppgifter är av annan art och utförs i ett annat sammanhang.

[6] Med *introduktionshandledning* avses i denna text alla strukturerade stödprogram som tillhandahålls nya lärare efter det att de har avslutat den formella grundläggande lärarutbildningen och från och med deras första kontrakt som lärare i en skola.

egna kunskaper och färdigheter; det kan dock konstateras att en del lärare fortfarande har alltför få möjligheter att delta i fortlöpande fortbildningsprogram, medan ett betydande antal av dem som har dessa möjligheter anser att programmen inte alltid är tillräckligt relevanta för deras enskilda behov och de utmaningar de ställs inför,

5. en effektiv skolledning är en viktig faktor när det gäller att utforma den övergripande undervisnings- och inlärningsmiljön, höja ambitionerna och ge elever, föräldrar och personal stöd och på så sätt främja högre resultatnivåer; det är därför synnerligen viktigt att se till att skolledare har eller har möjlighet att utveckla den kapacitet och de kvaliteter som krävs för att fullgöra det allt större antalet uppgifter de åläggs; det är lika viktigt att se till att skolledare inte åläggs alltför många administrativa uppgifter utan inriktar sig på viktiga frågor som undervisningens kvalitet, undervisningsplaner, pedagogiska frågor och personalens prestationer, motivation och utveckling,

6. utbildningspersonal på alla nivåer, inbegripet skolledare, i högre grad skulle kunna dra nytta av större rörlighet i lärandet och av nätverk, med tanke på den viktiga roll som dessa har spelat för att stärka utbildningssystemens och utbildningsinstitutionernas kvalitet och för att göra sådana system och institutioner öppnare, mer utåtriktade, tillgängliga och effektiva,

ÄR ENIGT OM att

1. Europas utbildningssystem, även om de skiljer sig åt i många avseenden, har ett gemensamt behov av att locka till sig och behålla utbildningspersonal och skolledare av bästa kvalitet för att kunna säkerställa högkvalitativa utbildningsresultat; stor omsorg och uppmärksamhet måste därför ägnas åt att fastställa blivande lärares och skolledares förväntade profil, välja ut dem och förbereda dem på sina uppgifter,

2. utbildningsprogram för lärare bör vara av hög kvalitet, evidensbaserade och motsvara behoven; de som ansvarar för att utbilda lärare – och även för att utbilda lärarutbildare – bör själva ha uppnått hög akademisk standard och ha god praktisk erfarenhet av undervisning samt den kompetens som god undervisning kräver; insatser bör också göras för att se till att lärarhögskolor samarbetar effektivt med, å ena sidan, dem som utför pedagogisk forskning vid andra högre utbildningsanstalter och, å andra sidan, med skolledare,

3. lärare, med hänsyn till de ökade krav som ställs på dem och deras alltmer komplicerade roll, under hela sin karriär behöver tillgång till effektivt personalstöd och yrkesmässigt stöd, särskilt under den första tiden i yrket,

4. lärares utbildning och utveckling i en snabbt föränderlig värld och i överensstämmelse med konceptet livslångt lärande bör utgöra en konsekvent och kontinuerligt helhet som omfattar den grundläggande lärarutbildningen (med en omfattande praktikdel), introduktionshandledningen och den fortlöpande lärarfortbildningen; särskilda insatser bör göras för att se till att

a) alla nyutexaminerade lärare får tillräckligt och effektivt stöd och vägledning under de första åren av sin karriär,

b) ett reflekterande förhållningssätt främjas, där såväl nyutexaminerade som mer erfarna lärare fortlöpande uppmuntras att utvärdera sitt arbete individuellt och kollektivt,

c) alla lärare får regelbunden återkoppling om sina insatser samt hjälp med att identifiera sina fortbildningsbehov och upprätta en plan för att tillgodose dem,

d) tillräckliga möjligheter mot bakgrund av denna återkoppling görs tillgängliga för yrkesverksamma lärare att under hela sin karriär uppdatera, utveckla och utvidga sin kompetens och att de uppmuntras och ges möjlighet att göra detta,

e) fortbildningsprogram för lärare är relevanta, behovsanpassade, fast förankrade i praktik och kvalitetssäkrade,

f) lärare och skolledare uppmuntras och kan utnyttja de möjligheter som erbjuds genom utbytes- och rörlighetsprogram samt nätverk på såväl nationell som internationell nivå,

g) lärare och skolledare uppmuntras och ges möjlighet att delta i avancerad yrkesutbildning och fortbildning, att medverka i pedagogisk forskning och utnyttja möjligheter att fördjupa sina kunskaper om andra yrkesområden,

5. det med hänsyn till den avsevärda påverkan som skolledare har när det gäller hela inlärningsmiljön, inbegripet personalens motivation, arbetslust och prestationer, undervisningsmetoder och både elevers och föräldrars attityder och ambitioner, är nödvändigt att se till att skolledare ges tillräckliga möjligheter att utveckla och upprätthålla effektiv ledarskapsförmåga; eftersom de utmaningar som följer av att leda lärgemenskaper är likadana i hela Europa skulle skolledare också kunna dra nytta av samarbetslärande med sina motparter i andra medlemsstater, bland annat genom utbyte av erfarenheter och exempel på god praxis samt gränsöverskridande möjligheter till fortbildning,

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT

1. vidta ytterligare åtgärder för att se till att läraryrket drar till sig och behåller kandidater med hög kompetens och att lärare är tillräckligt förberedda och har getts tillräckligt stöd för att effektivt kunna utföra sina uppgifter,

2. vidta lämpliga åtgärder så att alla nya lärare ges möjlighet att delta i introduktionshandledning som ger både yrkesmässigt och personligt stöd under deras första år som lärare,

3. vidta åtgärder för regelbunden översyn av lärares individuella fortbildningsbehov på grundval av självbedömning och/eller extern bedömning och se till att det finns tillräckliga möjligheter till fortlöpande fortbildning för att tillgodose dessa behov och på så sätt säkerställa positiva återverkningar på elevernas studieresultat,

4. aktivt främja de möjligheter som utbytes- och rörlighetsprogram erbjuder på såväl nationell som internationell nivå och främja deltagandet i sådana program för att väsentligt öka antalet lärare och skolledare som drar nytta av dessa,

5. se över skolledarnas ansvarsområden – och stödja dem – särskilt för att lätta deras administrativa börda så att de kan inrikta sig på att utforma den övergripande undervisningsmiljön och på att främja högre resultatnivåer,

6. se till att det finns högkvalitativa möjligheter att utveckla de kunskaper, färdigheter och attityder som krävs av såväl blivande som yrkesverksamma lärare samt – t.ex. genom särskilda program – utveckla de kunskaper, färdigheter och attityder som krävs för att effektivt leda skolor,

UPPMANAR KOMMISSIONEN ATT

1. stärka och stödja det europeiska politiska samarbetet i fråga om grundläggande lärarutbildning, kontinuerlig fortbildning och skolledning, särskilt genom att upprätta plattformar och verksamhet för peer learning för utbyte av kunskaper, erfarenheter och expertis mellan politiska beslutsfattare och undervisningspersonal,

2. ge politiska beslutsfattare praktisk information om utarbetandet av strukturerad introduktionshandling för alla nya lärare tillsammans med exempel på åtgärder som kan vidtas för att genomföra eller förbättra sådan handledning,

3. främja och stödja ökat deltagande av lärare, skolledare och lärarutbildare i gränsöverskridande rörlighetsprogram, partnerskap och projekt som inrättats enligt gemenskapsprogram, särskilt programmet för livslångt lärande,

4. utarbeta en studie av befintliga arrangemang i medlemsstaterna för urval, rekrytering och utbildning av lärarutbildare,

5. tillhandahålla en översikt över lärarkompetens i medlemsstaterna tillsammans med *peer learning*-verksamhet inom detta område,

6. stödja vidareutveckling av en evidensbas för lärar- och skolledaryrkena, bland annat genom samarbete med internationella organisationer,

7. informera rådet med hjälp av befintliga rapporteringsmekanismer och vid snarast möjliga tillfälle om de åtgärder som vidtagits av medlemsstaterna och inom ramen för europeiskt samarbete som en uppföljning av rådets slutsatser från november 2007 om bättre utbildning för lärare och slutsatserna från november 2008 om ett program för europeiskt samarbete på utbildningsområdet när det gäller fortbildning för lärare och skolledare.